

๑

คณะอักษรศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทวิจารณ์
รางวัลกองทุน
หม่อมหลวงบุญเหลือ
เทพยสุวรรณ
ปี ๒๕๔๙

โครงการวิจัย เครือข่ายการวิจารณ์ศิลปะ
การวิจัยและพัฒนา (สกว.)

ผลการประกวด
บทวิจารณ์ภาพยนตร์และละคร
ประจำปี ๒๕๔๙

รางวัลชมเชย

บทวิจารณ์ภาพยนตร์ เรื่อง

จาก Fire, Earth สู่ Water
ไตรภาคแห่งธาตุ
ความแปลกแยกแห่งอินเดีย

โดย พล พะยาน (พันธ์ศักดิ์ สุหงสกร)

ความเห็นของคณะกรรมการตัดสิน บทวิจารณ์ภาพยนตร์และละครดีเด่น ประจำปี ๒๕๔๙

คณะกรรมการตัดสินบทวิจารณ์ภาพยนตร์และละครดีเด่น ประจำปี ๒๕๔๙ ได้พิจารณาบทวิจารณ์ซึ่งมีผู้ส่งเข้าประกวดทั้งสิ้น ๑๕ ราย และมีมติให้บทวิจารณ์ของนายพันธ์ศักดิ์ ศุภงศกร หรือ "พล พะยาบ" ได้รับรางวัลชมเชยในการประกวดบทวิจารณ์ภาพยนตร์และละครดีเด่นของกองทุนหม่อมหลวงบุญเหลือ เทพยสุวรรณ ประจำปี ๒๕๔๙ ดังมีเหตุผลต่อไปนี้

บทวิจารณ์ภาพยนตร์เรื่อง "The Day I Became a Woman 'ผ้าคลุมศรีษะ' สตรียิหร่านตามสายตาดะวันตก" เรื่อง "จาก Fire, Earth สู่ Water ใครภาคแห่งธาตุ ความแปลกแยกแห่งอินเดีย" และเรื่อง "The Wayward Cloud เมฆจำ.....ฉันว่าหัวใจ" ของ "พล พะยาบ" เป็นตัวอย่างของบทวิจารณ์ซึ่งสามารถชี้ให้เห็นถึงคุณค่าของภาพยนตร์ในแง่มุมที่ลึกซึ้งและกว้างไกล นอกเหนือไปจากการวิเคราะห์ด้านเนื้อหาและสุนทรียศาสตร์ของภาพยนตร์แล้ว "พล พะยาบ" ยังนำเสนอภูมิหลังและบริบททางสังคมของภาพยนตร์เรื่องนั้นๆ ได้อย่างน่าสนใจอันแสดงถึงความรู้และความเข้าใจในมิติอันซับซ้อนของภาพยนตร์

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการจึงเห็นสมควรให้บทวิจารณ์ของนายพันธ์ศักดิ์ ศุภงศกร ได้รับรางวัลชมเชยในการประกวดบทวิจารณ์ภาพยนตร์และละครดีเด่นของกองทุนหม่อมหลวงบุญเหลือ เทพยสุวรรณ ประจำปี ๒๕๔๙

ตัวอย่างรางวัลชมเชยบทวิจารณ์ภาพยนตร์และละคร ประจำปี ๒๕๕๙

จาก Fire, Earth สู่ Water

ไตรภาคแห่งชาติ

ความแปลกแยกแห่งอินเดีย

โดย พล พะยาบ (พันธุ์ศักดิ์ สุพงศกร)

(พิมพ์ครั้งแรก นิตยสารวัน 14 และ 21 พฤษภาคม 2549)

แคนาดาและย้ายมายังแคนาดาในปี 1973

เริ่มต้นงานด้านภาพยนตร์ด้วยการเขียนบทหนังสำหรับเด็ก จากนั้นขยับมาทำสารคดีทั้งเขียนบท ตัดต่อ และกำกับ กระทั่งได้ทำหนังยาวเรื่องแรก Sam & Me ในปี 1991 ว่าด้วยมิตรภาพของหนุ่มมุสลิมอินเดียอพยพกับชายสูงวัยชาวคิวโนแคนาดา ซึ่งได้รับรางวัลพิเศษที่เมืองคานส์

ความสำเร็จของหนังเรื่องแรกส่งผลให้ดีปาได้กำกับฯ เรื่อง Camilla (1994) ที่มีนักแสดงจากฮอลลีวูดอย่าง บริดเจ็ต ฟอนดา และเจสสิก้า แทนดี้ นำแสดง และ

ดีปาเมห์ทา เป็นผู้กำกับฯ หญิงเชื้อสายอินเดีย ชาวแคนาดา เธอเกิดที่อนริคตา ในอินเดียเมื่อปี 1950 เติบโตและร่ำเรียนจนจบมหาวิทยาลัยในนิวเดลี ก่อนจะพบคู่ชีวิตชาว

ยังถูกจอร์จ ลูคัส ขวนไปกำกับหนังชุดทางโทรทัศน์เรื่อง The Young Indiana Jones Chronicles 2 ตอน คือตอนที่เกี่ยวกับเมืองพาราณสีในอินเดียและกรีซ

งานไตรภาคอันโด่งดังของดิปา เมห์ตา เริ่มต้นในปี 1996 ด้วยเรื่อง Fire ซึ่งเธอเขียนบทเอง ตามติดด้วย Earth ในอีก 2 ปีต่อมา ก่อนจะเว้นวรรคทำหนังเรื่องอื่นอีก 2 เรื่อง แล้วจึงปิดท้ายไตรภาคด้วยเรื่อง Water เมื่อปีที่แล้ว

ทั้งสามเรื่องเรียกขานรวมกันว่า ไตรภาคแห่งธาตุ หรือ Elements Trilogy

ไตรภาคชุดนี้มีเรื่องราวแตกต่างกันหากจากกัน แต่มีจุดร่วมเดียวกันคือมีฉากหลังเป็นประเทศอินเดีย เนื้อหาว่าด้วยขนบธรรมเนียมประเพณี ชนชั้นวรรณะ หรือศาสนา ย่นนำมาซึ่งความเหลื่อมล้ำ ความขัดแย้งและแตกต่างของผู้คนในสังคม นอกจากนี้ยังมีจุดร่วมสำคัญอีกประการคือมีตัวละครหลักเป็นผู้หญิง ดิปาจึงมักจะถูกกล่าวถึงในฐานะนักสร้างหนังเฟมินิสต์ด้วย

Fire เป็นเรื่องราวร่วมสมัยใช้ฉากในกรุงนิวเดลี เกี่ยวกับลูกสาวที่ถูกจับคลุมถุงชนต้องเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวฝ่ายชาย และมีฐานะไม่ต่างจากผู้ปรณิบัติรับใช้สามีไปตลอดชีวิตตามธรรมเนียมของอินเดีย ที่แยกว่านั่นคือสามีของเธอมีคู่นอนอยู่แล้วและไม่เคยโยกเธอ ขณะที่ราดาสะไก้อยู่คนเดียวในบ้านต้องทนทุกข์กับชีวิตอันเป็นทาสเป็นทาสี เพราะเธอมีลูกให้สามีไม่ได้ส่วนสามีก็เอาแต่ปฏิบัติธรรมเพื่อขจัดกิเลส

ความเหงา ความใกล้ชิดและความเข้าใจในกันและกัน ทำให้หญิงสาวทั้งสองซึ่งไม่ได้รับการดูแลใส่ใจจากสามีหันมาปลอบโยนกันอย่างใกล้ชิดแนบแน่นจนก่อให้เกิดความรักและวางแผนจะหนีไปจากบ้านอันเสมือนกรงขังนี้ด้วยกัน

ไฟตามชื่อหนังหมายถึงกิเลส ความปรารถนา และยังหมายถึงพลังแห่งความรัก หนังใช้เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสีดาลุยไฟ ย่นกล่าวถึงพระรามที่สละยศในความบริสุทธิ์ของนางสีดาหลังจากพ้นมาจากทศกัณฐ์ นางสีดาจึงขอลุยไฟเพื่อพิสูจน์ตนเอง เมื่อนางเดินลงไฟเปลวไฟกลับมีดอกบัวผุดขึ้นรองรับทุกอย่างก้าว

เรื่องราวดังกล่าวนอกจากจะใช้สื่อถึงอำนาจแห่งรักอันพิสุทธิ์แล้ว เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับเนื้อหาของหนัง ยังสื่อได้ถึงสถานะของเพศหญิงที่ถูกกดขี่ต่ำโดยเพศชาย เป็นความเชื่อและค่านิยมดั้งเดิมซึ่งสะท้อนอยู่ในวรรณคดีคลาสสิกเรื่องรามเกียรติ์ หรือมหากาพย์รามายณะ ที่ยังอยู่ในชีวิตประจำวันของคนอินเดียมาจนถึงทุกวันนี้ ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของละครโทรทัศน์หรือนาฏกรรมพื้นบ้าน

หนังใช้สำหริสึลัม-แดงของตัวละครสื่อถึงเปลวไฟ โดยเฉพาะยามที่มันปลิวพล้วลมและการถ่ายภาพ-จัดแสงโทนร้อนราวกับว่าตัวละครหญิงถูกรายล้อมด้วยเปลวไฟทางสังคมอยู่ตลอดเวลา

เนื้อหาเรื่องราวของ Fire ที่ขัดหลักศาสนา ทั้งยังมีท่าทีต่อต้านค่านิยมเก่าแก่ของอินเดีย สร้างความโกรธแค้นแก่ชาวฮินดูหัวอนุรักษ์ โดยเฉพาะผู้ชายเป็นอย่างมาก บางแห่งเกิดความรุนแรงถึงขั้นเผาโรงหนัง ในที่สุดหนังเรื่องนี้ถูกห้ามฉายในอินเดียและปากีสถาน

สำหรับเรื่องEarth คัดแปลงจากหนังสือนิยายกึ่งอัตชีวประวัติเรื่อง Cracking India ของ พาฟลี สิทธวา (Bapsi Sidhwa) นักเขียนหญิงชาวปากีสถาน ใช้ฉากหลังเป็นเมืองลาฮอร์ในรัฐปัญจาบ ช่วงปี 1947 ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงเมื่ออังกฤษตัดสินใจมอบเอกราชแก่อินเดีย และตั้งประเทศปากีสถานเพื่อหวังจะยุติปัญหาความขัดแย้งระหว่างชาวฮินดู มุสลิม และสิกข์ ซึ่งตนเองเป็นผู้สมเชื่อนมาตลอดเวลาที่ปกครองอินเดีย

หนังเล่าผ่านมุมมองของเลนนี่เด็กหญิงชาวปาร์ซี(กลุ่มคนที่นับถือศาสนาโซโรแอสเตอร์ในอนุทวีปอินเดีย) ขาพิการที่รับรู้เหตุการณ์จลาจลและประหัตประหารกันอย่างโหดเหี้ยมระหว่างชาวมุสลิม ฮินดู และสิกข์ ในช่วงเวลาที่รัฐปัญจาบจะถูกแบ่งแยกออกเป็นสองส่วน

ขณะที่สถานการณ์ตึงเครียดขึ้นเรื่อยๆ นั้น พี่เลี้ยงสาวชาวฮินดูของเลนนี่เกิดไปรักกับหนุ่มชาวมุสลิม ทั้งสองวางแผนหนีไปยังต่างเมืองกระนั้นความคั่งแค้นที่รุมล้อมอยู่โดยรอบดูจะเป็นอุปสรรคที่ยากเกินกว่าความรักครั้งนี้จะหยัดยื้นผืนดิน

ดินตามชื่อหนึ่งหมายถึงแผ่นดินของชาวอินเดียต่างศาสนาที่อยู่ร่วมกันมาช้านานกำลังจะถูกแบ่งแยกและถูกเป็นไฟ หนังสือเอาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์มาตีแผ่อย่างตรงไปตรงมาโจมตีอังกฤษที่เป็นต้นเหตุ และคำหิเนนห์รัฐมนตรีอินเดีย ในตอนนั้นที่ลังเลและคัดค้านใจทำตามแผนการของอังกฤษในที่สุด

จากความเหลื่อมล้ำระหว่างเพศในสังคมครอบครัวในเรื่อง Fire ซึ่งมีสเกลเล็ก มาถึงเรื่อง Earth ตีพาน้ำเสนอประเด็นเรื่องราวและฉากหลังกว้างขึ้นใหญ่ขึ้น โดยกล่าวถึงความแตกต่างขัดแย้งระหว่างศาสนาในสังคมอินเดีย ซึ่งเธอทำออกมาได้ยอดเยี่ยมไม่แพ้กัน

เรื่องสุดท้าย Water จากบทหนึ่งที่ดีปาเขียนขึ้นเอง ย้อนกลับไปในปี 1938 ที่เมืองพาราณสีริมฝั่งแม่น้ำคงคา ชูญาเด็กหญิงวัย 8 ขวบ กลายเป็นแม่หม้ายเมื่อสามีสูงวัยเสียชีวิต เธอถูกส่งตัวไปยังสถานที่เฉพาะของแม่หม้าย ต้องคิดผมนั่น ห่มขาว อยู่ภายใต้ข้อบังคับ-ข้อห้ามสารพัด และไม่สามารถกลับบ้านได้ นั่นหมายถึงชูญาคืออยู่ที่นั่นไปตลอดชีวิต

ในคุกขังแม่หม้ายแห่งนี้ ชูญาได้รับการดูแลจากสภุมิตตาหญิงวัยกลางคน มีเพื่อนชื่อกัลยาณีสาวสวยผู้ได้รับอนุญาตให้ไว้ผมยาว ความจริงที่รับรู้ทั่วกันคือกัลยาณีถูกฆาตนาศหญิงชราว่างใหญ่ที่ตั้งตนเป็นผู้ปกครองสถานที่แห่งนี้บังคับให้ขายตัว

ช่วงเวลาเดียวกันกัลยาณีพบรักกับนายพลหนุ่มนักศึกษากฎหมายฐานะดีผู้เลือกใส่ศรัทธาในเดิwmหาความซื่อ แต่ด้วยจารีตของสังคมที่ห้ามหญิงหม้ายแต่งงานใหม่ และห้ามผู้ชายแต่งงานกับหญิงหม้าย ทำให้ความรักครั้งนี้เป็นเรื่องต้องห้ามและดูจะเป็นไปไม่ได้

คือความรักต้องห้ามภายใต้เงื่อนไขทางสังคมไม่ต่างจากความรักใน Fire และ Earth

ความเชื่อ-วิถีชีวิตดั้งเดิมและวิถีของโลกสมัยใหม่ คือองค์ประกอบอันแตกต่างที่อยู่ร่วมกันในสังคมอินเดีย ไม่ว่าจะเป็นช่วงที่อยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษหรือหลังจากได้รับเอกราช กระทั่งดำเนินไปท่ามกลางโลกเสรีมาถึงปัจจุบัน จึงถือเป็นเรื่องปกติที่จะได้เห็นความแตกต่างดังกล่าวในหนังสืออินเดียหรือหนังสือที่ใช้นากหลังเป็นประเทศอินเดีย

ดังนั้นหากหนังสือหนึ่งมุ่งหมายจะแสดงความแตกต่างดังกล่าวออกมา ในทางชัดหรือแย่งย้อมไม่ใช่เรื่องยาก เช่นในเรื่อง Fire ที่มีทั้งมหากาพย์รามายณะ และหนังสืออย่าง Basic Instinct อยู่ในบ้านเดียวกัน

ความเชื่อ-วิถีชีวิตดั้งเดิมซึ่งมักจะมีกรอบเคร่งครัด เมื่อใส่ความต้องการในฐานะปัจเจกบุคคลเข้าไป กรอบดังกล่าวจะกลายเป็นทรงจิ้งจอกเสรีภาพทันที ในฐานะผู้ชมที่ไม่ได้อยู่ในสังคมอินเดียย่อมเอนเอียงเข้าข้างความต้องการของปัจเจกผ่านตัวละครได้ไม่ยาก แต่ชาวอินเดียส่วนหนึ่งซึ่งยังยึดถือจารีตดั้งเดิมย่อมเห็นแตกต่าง โดยมองว่าทัศนคติที่หนึ่งนำเสนอเป็นพิษภัยและบ่อนทำลาย เช่นที่เกิดกับไตรภาคแห่งราชวงศ์ปาณฑุ

ใน Water เรื่องราวการปฏิบัติต่อหญิงหม้ายเสมือนเป็นวรรณะต่ำด้อย มีบัญญัติอยู่ในพระมนุศาสตร์อันเป็นรากของกฎหมายฮินดูในสังคมอินเดียโบราณ จนกลายมาเป็นจารีตที่คนในสังคมยึดถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

เด็กหญิงจะถูกจ้างแต่งงานตั้งแต่ยังเล็กๆ ชาวฮินดูเชื่อว่าเมื่อแต่งงานแล้วชีวิตของผู้หญิงจะกลายเป็นส่วนหนึ่งของสามี ดังนั้นเมื่อสามีเสียชีวิตไปภรรยาจึงเหมือนไร้ตัวตนในสังคมต้องอยู่ในบริเวณจำกัดอยู่ภายใต้ข้อบังคับ-ข้อห้ามราวกับคนผิดบาปถูกรังเกียจจากผู้คน

หนังสือแสดงให้เห็นว่าแม้แต่ในปี 1938 ภายใต้การปกครองของชาวตะวันตก หญิงหม้ายยังต้องอยู่ภายใต้จารีตและความเชื่อดั้งเดิม โดยไม่ได้ล่วงรู้เลยว่าไม่มีกฎหมายลงโทษหากพวกเธอฝ่าฝืนนอกเสียจากกฎหมายทางสังคมที่ซึ่งกรอบไว้อย่างแน่นหนา

นอกจากนี้ หนังสือสรุปผ่านคำพูดของตัวละครชื่อนารายณ์ ซึ่งเป็นนักศึกษา
กฎหมายและศรัทธาในมหาคณะคานธีว่า เหตุที่ผู้หญิงถูกปฏิบัติเยี่ยงคนวรรณะต่ำ
เพียงเพื่อให้ครอบครัวประหยัดค่าใช้จ่าย

บทที่หมื่นหมื่นเช่นนี้แน่นอนว่าต้องสร้างความไม่พอใจแก่ชาวอินเดีย เช่น
ที่เคยก่อกับเรื่อง Fire มาแล้ว การต่อต้านเริ่มจากถูกระงับไม่ให้ใช้สถานที่ในเมือง
พาราณสีก่อนกำหนดการถ่ายทำเพียงวันเดียว ทั้งยังถูกชาวบ้านบุกเข้าไปทำลายฉาก
ที่ทีมงานเตรียมไว้ เคาและโยนทั้งข้าวของลงไปแม่น้ำคงคา

คิปา เมห์ทา พยายามประนีประนอมด้วยการแก้ไขบท แต่ปัญหาของเธอ
ถูกดึงเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของเกมการเมือง เธอจึงยกเลิกการถ่ายทำในอินเดียและยก
กองไปถ่ายทำแบบลับๆ ในศรีลังกา ด้วยทีมนักแสดงใหม่ภายใต้ชื่อ River Moon
กระทั่งสำเร็จเสร็จสิ้นแม้ต้องล่าช้าไปหลายปี

การที่คิปา เมห์ทา เป็นชาวอินเดียที่โยกย้ายตนเองไปอยู่ในดินแดนตะวันตก
กว่า 30 ปี อาจจะทำให้เธอถูกมองว่าไม่ใช่คนอินเดียแล้ว รวมทั้งทัศนคติที่เธอถือ
ผ่านหน้าจะมีอิทธิพลของโลกตะวันตกอยู่เต็มเปี่ยม กระนั้นโครงภาพแห่งชาติของเธอ
เธอไม่ได้ถ่ายทอดผ่านมุมมอง และความเข้าใจที่โปร่งเบาหรือผิดเพี้ยนแต่อย่างใด
ตรงกันข้ามคิปาถ่ายทอดทัศนคติของเธที่มีต่ออินเดียได้ลึก และจับต้องได้อย่าง
คนที่รู้จักอินเดียอย่างแท้จริง

นอกจาก Earth ที่สะท้อนเรื่องราวสะท้อนใจของอินเดียในช่วงได้รับ
เอกราชเป็นเรื่องเดียวที่ดัดแปลงจากบทประพันธ์แล้วอีก 2 เรื่องคือ Fire และ Water
คิปาเขียนบทเองทั้งสั้น จุดที่คิปาทำให้ดีคือ เธอเลือกหยิบ “ความเป็นอินเดีย” มาแต่ง
สะท้อน-เปรียบเทียบกับอย่างได้ผลและตรงจุด เช่น นำเอามหากาพย์รามายณะตอนสีดา
ลุดไฟมาไว้ในเรื่อง Fire

หรือใน Water ชื่อของมหาคณะคานธี ถูกกล่าวถึงทั้งด้วยความเลื่อมใส
ศรัทธา และต่อต้านคัดค้านตั้งแต่ช่วงต้นเรื่องจนเป็นเสมือนตัวละครสำคัญ เมื่อคานธี
ปรากฏในฉากจบอันนำไปสู่ทางออกอันมีความหวังของตัวละครผลลัพธ์ของเรื่องราว

นี่จึงมีพลัง ทั้งยังมีมิติที่ลึกและน่าเชื่อถือ

ช่วงเวลานั้นมหาตมะคานธี ได้รับการเคารพยกย่องเลื่อมใสศรัทธาจากชาวอินเดียแล้ว และหนึ่งในอุดมการณ์ของคานธี คือเขาต้องการให้เกิดความยุติธรรมในสังคม ต้องการยกเลิกระบบวรรณะ รวมทั้งยกเลิกจารีตประเพณีที่เกี่ยวกับหญิงหม้าย

คานธีจึงไม่เพียงเป็นตัวละครสำคัญ แต่ยังเป็นสัญลักษณ์ที่ชัดเจนและตรงต่อแก่นสารของหนัง นั่นคือ การต่อต้านวิถีดั้งเดิมที่จำกัดสิทธิของสตรีอินเดีย ซึ่งหนังได้อ้างไว้ตอนท้ายว่ายังคงมีหญิงหม้ายจำนวนมากต้องดำเนินชีวิตอยู่ภายใต้ข้อจำกัดมากมายเหมือนเช่นเมื่อ 2,000 ปีก่อน

ฉากเมืองพาราณสีก็เช่นเดียวกัน เรื่องราวที่มุ่งแสดงท่าทีขัดแย้งต่อจารีตฮินดูที่ฝังรากลึก ดูจะเหมาะสมเจาะกับฉากหลังเมืองพาราณสีซึ่งเป็นเมืองศักดิ์สิทธิ์ของฮินดู ทั้งยังเป็นเมืองเก่าแก่ที่ยังคงวิถีดั้งเดิมไว้ไม่เปลี่ยนแปลง

ส่วนแม่น้ำคงคาถือสัญลักษณ์ “น้ำ” ตามชื่อหนัง เชื่อมโยงกับความเชื่อเรื่องหนทางของการหลุดพ้นและการเกิดใหม่ ดังที่หญิงหม้ายมุ่งหวังที่จะได้รับการปลดปล่อยเป็นอิสระแม้จะไม่ใช่ในชาตินี้ก็ตาม

นอกจากแม่น้ำคงคาแล้ว ยังมี “น้ำ” ในลักษณะต่างๆ ปรากฏในหนัง ซึ่งล้วนแต่สื่อถึง “ชีวิตใหม่” ที่ตัวละครมุ่งหวัง เช่น น้ำที่กัลยาณีผลอยตาใส่ในราตรีชายผู้เป็นความหวังของเธอ หรือสายฝนที่โปรยปรายในวันที่กัลยาณีรู้แน่แล้วว่าตนเองมีความรัก ไม่เพียงเท่านั้นยังมีการถ่ายภาพ-จัดแสงโทนเย็นเหมือนสีของสายน้ำ เป็นบรรยากาศที่ครอบคลุมอยู่ในหลายๆ ฉาก

แม้ใคร่ภาคแห่งชาตจะมีเรื่องราวแตกต่างกัน แต่เมื่อนำมาวางทับเปรียบเทียบแล้วจะพบว่าทั้ง 3 เรื่องมีโครงสร้างของเรื่องราวใกล้เคียงกัน กล่าวคือการให้ตัวละครหญิงอยู่ภายใต้เงื่อนไขทางสังคม ก่อนที่เงื่อนไขทางสังคมนั้นจะบีบรัดมากยิ่งขึ้นเมื่อเธอมีความรัก จากนั้นตัวละครหญิงและคนที่เธอรักจะวางแผนหนีไปให้พ้นจากสังคมนั้น

โครงสร้างที่ใกล้เคียงกันดังกล่าวทำให้ไตรภาคชุดนี้มีเอกภาพมากยิ่งขึ้น
นอกเหนือจากจุดตรงเนื้อหาที่ว่าด้วยชนบทรบธรรมเนียมประเพณี ชนชั้นวรรณะ
หรือศาสนา อันนำมาซึ่งความเหลื่อมล้ำ ความขัดแย้งและแตกต่างของผู้คนในสังคม
รวมทั้งมีตัวละครหลักเป็นผู้หญิง

ในฐานะงานไตรภาคของอินเดีย Elements Trilogy ของตีปา เมห์ตา อาจจะ
เทียบเคียงความยิ่งใหญ่กับ The Ape Trilogy ของสตีฟ คิง ไม่ได้ แต่หากเทียบ
กับงานไตรภาคที่ได้รับการยกย่องบนเวทีหนังสือโลกในปัจจุบัน ผู้เขียนถือว่าไตรภาค
แห่งธาตุชุดนี้ยังคงไม่เป็นรองใคร

หากจะด้อยกว่าก็ตรงกล่าวถึงประเด็นที่จำเพาะเจาะจงเกินไปเท่านั้นเอง